

3. Makohon K. Diahnostyka hotovnosti pedahohiv do poshukovoi diialnosti (ped.innovatsii) / K. Makohon // Ridna shkola. – 2002. - №1. – S. 27–29.

4. Martynenko S. M. Diahnostychni metodyky vyvchennia osobystno-profesiinykh hotovnosti vchytelia pochatkovoї shkoly do pedahohichnoi diialnosti / S.M. Martynenko // Pochatkova shkola. – 2013. – № 3. – S. 44–47.

5. Khliebnikova T. M. Diahnostyka profesiinoi kompetentnosti vchytelia / T. M. Khliebnikova // Upravlinnia

shkoloiu: Naukovo-metodychnyi zhurnal. – 2006. – № 19–21. – S. 37–39.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Шерудило Андрій Васильович – аспірант кафедри педагогіки та менеджменту освіти Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка.

Наукові інтереси: особливості підготовки студентів до проходження навчально-виховної практики у дитячих закладах оздоровлення та відпочинку.

УДК 675.87.543

ПРОБЛЕМНІ СИТУАЦІЇ В ОН-ЛАЙН СЕРЕДОВИЩІ

Катерина ШИШКІНА (Острозь)

Постановка проблеми. Основні тенденції розвитку сучасного суспільства в багатьох випадках визначаються еволюцією інформаційно-комунікаційних технологій, активне впровадження яких призводить до виникнення нових соціальних феноменів. Глобальна павутина Інтернету переносить всю життєдіяльність людини в кіберпростір. Віртуальна реальність надає досить багато унікальних можливостей для саморозвитку. Але, в той же час, заставляє здобувати нові навички та пізнавати нову інформацію, що в свою чергу породжує певні проблеми. Молоде покоління оточене інформаційно-комунікаційними технологіями в їхньому повсякденному житті стикається з багатьма он-лайн ризиками. Наприклад, кібербулінг (з англ. cyberbullying), підштовхування до спілкування, які несуть сексуальний характер, перегляд небажаних сайтів та картинок, спілкування з незнайомцями, розголошення персональних даних та надмірне перебування в Інтернеті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням аналізу загроз інформаційного впливу та забезпечення інформаційної безпеки школяра представлено в дослідженнях таких вчених: І. А. Басва, Г. В. Грачев, М. І. Бочаров, Ю. І. Богатирева, С. Г. Кара-Мурза, Д. Смахел, С. Лівінгстон та ін. [4; 7; 6; 5; 9; 2; 1]. Однак ми виділили нові потенційні загрози і шляхи їх подолання.

Мета статті полягає у комплексному розгляді потенційних проблем, з якими зіштовхується дитина під час перебування в Інтернеті.

Виклад основного матеріалу. Вирішення завдання із забезпечення безпеки для дітей при використанні комп'ютера та Інтернету вимагає комплексного підходу та вирішення безлічі психолого-педагогічних питань. Ці напрями мають стати основою для вирішення проблем безпеки в освітніх установах. Оскільки, стимулюючи до більш широкої різноманітної он-лайн діяльності дітей, педагоги повинні навчити їх критично оцінювати ресурси та розвивати

безпечну поведінку в мережі. Насамперед, потрібно досить серйозно підійти до цього питання в організаційному плані, а саме встановити ліцензійне програмне забезпечення, антивірусну програму, професійне налаштування систем контент фільтрації та брандмауера.

Для забезпечення безпеки дітей в мережі Інтернет і власної безпеки необхідно знати види Інтернет загроз, вміти їх розпізнати та запобігти їм. Для цього необхідно розповісти дітям про світову павутину якомога більше, а також про його можливості та небезпеки. Необхідно проаналізувати і потім разом з дітьми вивчити цікаві та корисні Інтернет ресурси з безпечної поведінки в мережі Інтернет. Необхідно навчити дітей і батьків як реагувати, у разі, якщо їх хтось образив або вони отримали / натрапили на небажаний і агресивний контент в Інтернеті, розповісти, куди в подібному випадку вони можуть звернутися. Діти та підлітки – активні користувачі Інтернету. З кожним роком спільнота Інтернет користувачів молодшає. Кожне нове покоління сильно відрізняється від того, в якому зростало попереднє. Однією з найважливіших координат їх розвитку стають інформаційно-комунікаційні технології. Тим часом, крім величезної кількості можливостей, Інтернет несе й безліч ризиків. Найчастіше діти й підлітки у повній мірі не усвідомлюють усі можливі проблеми, з якими вони можуть зіткнутися в мережі. Зробити їх перебування в Інтернеті більш безпечним, навчити їх орієнтуватися в кіберпросторі – важливе завдання для їхніх батьків і педагогів. Сьогоднішні школярі легко освоюють будь-які пристрої і технології, призначені для спілкування і передачі інформації. Однак наскільки вони готові до того, щоб правильно орієнтуватися в просторі Інтернету, наскільки здатні протистояти тим ризикам і загрозам, з якими неминуче стикається практично будь-який користувач мережі? В рамках дослідницького проекту Єврокомісії EU Kids Online II, присвяченого вивченню питань безпеки Інтернету для дітей і підлітків, були отримані відповіді на ці питання й підготовлені відповідні

рекомендації. Усього в дослідженні взяли участь 25 країн Євросоюзу та дітей у віці від 9-16 років. Як виявилось, батьки далеко не єдині люди, здатні допомогти дитині орієнтуватися в просторі мережі. Вчителі також відіграють життєво важливу роль, а для багатьох дітей велику допомогу надають їхні однолітки. Згідно з даними дослідження, 63% європейських дітей шкільного віку отримували поради щодо безпечної поведінки в Інтернеті від батьків, 58% від учителів та 44% від однолітків. Роль вчителів і однолітків зводиться до консультування з безпечної поведінки в мережі. 58% юних європейців кажуть, що їхні вчителі допомагають їм, коли їм важко зробити яку-небудь роботу або щось знайти в Інтернеті. Викладачі також пояснювали, чому одні сайти можуть вважатися хорошими і якісними, а інші ні. У половині випадків вчителі обговорювали зі своїми учнями, що вони роблять в Інтернеті або давали деякі поради щодо взаємин з он-лайн співрозмовниками. Про те, що робити, якщо їх щось турбує в Інтернеті, говорили зі своїми шкільними наставниками менше 40% дітей і підлітків. 62% вчителів установлюють правила, які дають певні поради дітям з приводу роботи в Інтернеті і поради чого їм слід уникати [1].

При цьому молодші школярі (9-10 років) рідше інших вікових груп відзначають, що вчителі допомагають їм орієнтуватися в просторі Інтернету. Це слід врахувати, оскільки діти молодшого віку тепер використовують Інтернет достатньо активно. Серед 9-16-річних європейців 64% стверджують, що, коли в он-лайн у них щось не виходить, то їм допомагають шкільні друзі. З них більше третини відзначили, що саме однолітки пояснили їм, чим гарні чи погані ті чи інші сайти, або дали поради щодо того, як поводитися з он-лайн співрозмовниками. Можливо, ці поради не настільки цінні, але все, ж важливо мати на увазі, якщо дитину щось турбує в мережі, вона скоріше розповість про це своєму другу, ніж комусь іншому. Тому підтримка однолітків здатна стати одним з факторів Інтернет безпеки. У випадках, коли дітей щось турбувало в Інтернеті, 36% зверталися за допомогою до батьків, 28% до друзів і 24% до вчителів. В ідеалі кожна дитина повинна мати людину, до якої вона могла б звернутися. Проте ж є деяка частина дітей, яким нікому допомогти в таких ситуаціях [1, с.20]. Хотілось відзначити, що діти, які володіють високою цифровою грамотністю, частіше відзначають, що їм допомагають у користуванні Інтернетом вчителі або шкільні друзі. Причому, чим молодші діти, тим сильніше цей взаємозв'язок. Можливо, це можна пояснити тим, що діти з більш високим рівнем комп'ютерної грамотності здатні ефективніше користуватися допомогою вчителів і товаришів.

Вашій увазі пропонуються рисунки відповідей на запитання опитуваних дітей.

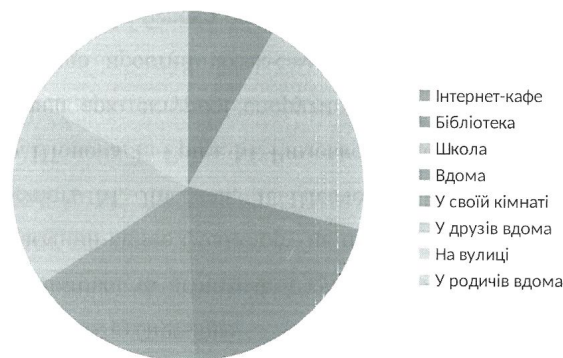

Рис. 1. «Звідки діти виходять в Інтернет?»

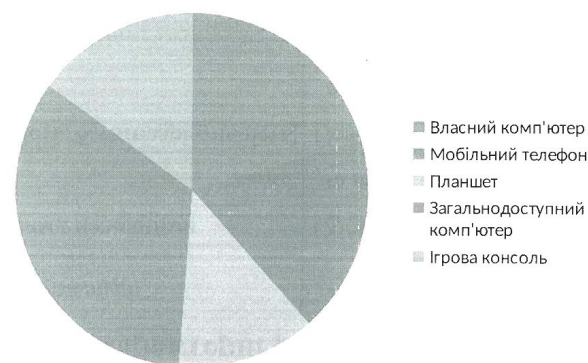

Рис. 2. «Звідки діти в ЄС входять в Інтернет?»

Кожне місце доступу до Інтернету передбачає особливі соціальні конвенції стосовно свободи, недоторканності приватного життя і нагляду. До недавнього часу Інтернет доступ надавався лише за допомогою настільного комп'ютера, а тому батькам порадили в межах інформаційно-комунікаційної безпеки розмістити комп'ютер вдома в загальну кімнату та встановити контент-фільтрування та програмне забезпечення для моніторингу. На жаль, з поширенням мобільних пристроїв і персональних гаджетів, з'явилися різні способи, як це показано у діаграмі 1 та 2, при яких діти можуть повністю уникнути нагляду, використовуючи Інтернет у власній кімнаті, у друзів чи в школі за допомогою мобільного телефону або планшета. Для дітей і підлітків в силу їхньої недосвідченості, загрозу представляє інформація, що містить помилкові поради (наприклад, про вживання тих чи інших лікарських засобів, прийомів схуднення та ін.), пропаганду небезпечних для життя і здоров'я захоплень та ігор, а також неетичний контент (наприклад, подана під особливим ракурсом інформація про деякі події та явища, нецензурна лексика та ін.). Потенційна шкода від зіткнення з

негативним контентом і реакція дитини на подібні матеріали безпосередньо залежить від його віку, індивідуальних особливостей, попереднього досвіду та психологічного стану і багатьох інших факторів [1, с. 22].

Особливу увагу необхідно звернути на ключові комунікаційні ризики, пов'язані з взаємодією між підлітками та іншими користувачами в Інтернеті. До таких ризиків відносяться спілкування з незнайомцями, агресію або кібербулінг та сексуальні домагання. Як показують дослідження, кожен третій школяр стикається з такими загрозами. При зіткненні з яким-небудь ризиком, особливо вперше, діти та підлітки часто не знають, як вчинити.

На сьогодні досить багато школярів спілкуються з людьми в Інтернеті, які не мають ніякого відношення до реального життя. Досить часто діти знаходять віртуальних друзів в різних соціальних мережах та он-лайн іграх. Однак крім можливостей накопичення соціального капіталу у вигляді Інтернет знайомих, така практика може бути досить ризикованою. Велика кількість френдів в соціальних мережах працює на популярність школяра, тому багато знайомляться і додають у списки друзів усіх підряд. Таким чином, вони допускають незнайомих людей до своєї особистої інформації і тим самим піддають себе ризику. Адаже зараз усі фото, на жаль, можна зберегти і при вмілому використанні редактора Photoshop – видати бажане за дійсне. І тут діє правило, що все написане або опубліковане тобою може діяти проти тебе. Тому параметри конфіденційності публікацій – необхідний захід для забезпечення безпеки особистих даних. Деяку інформацію не варто публікувати для всіх. У профілі соціальної мережі Facebook існує функція, яка дає можливість користувачам керувати доступом своїх публікацій, тобто вашу фотографію або пост можуть побачити лише ти, друзі або взагалі окремий список друзів, який ти можеш створити [12]. Ще однією проблемою з он-лайн комунікацією є те, що діти переносять віртуальних друзів в реальне життя, а саме йдуть з незнайомцями на зустріч. В міру їхнього віку це трапляється досить часто, особливо з дівчатами. Переважна частина дітей не знає, як чинити, якщо на зустрічі з Інтернет знайомим трапилось щось погане. Мало хто намагається вжити якихось заходів, щоб згодом захистити себе від кривдника. Половина дітей звертаються за соціальною підтримкою, але частіше до друзів. У цій ситуації саме дорослі – батьки і вчителі повинні пояснювати дітям, яким чином потрібно поводитися з людьми, з якими вони знайомляться в Інтернеті.

Інший вид комунікаційних ризиків – це ймовірність зіткнення з агресією в мережі. Ілюзія анонімності і безкарності призводить до того, що

деякі користувачі дають вихід агресії в Інтернеті, ображаючи інших користувачів або провокуючи їх на конфлікт. Подібну поведінку в Інтернеті називають «тролінгом». Тролі публікують провокаційні повідомлення, щоб викликати негативну реакцію користувачів і розпалити суперечку між користувачами. Тролінг може бути прямим (образи учасників, порушення правил ресурсу, підбурення, сварки) або замаскованим (повідомлення не по темі, повернення до іншої гострої теми, завуальовані повідомлення). Тролі хочуть отримати реакцію у вигляді прямого конфлікту. У перепалці з таким користувачем дуже легко втратити над собою контроль і самому стати тролем. Тролі можуть прагнути викликати роздратування учасників комунікації, але також їхньою метою може бути приниження конкретної людини. У такому випадку тролінг може переходити в цілеспрямоване цькування, або булінг. Під терміном «булінг» розуміють залякування, приниження, цькування, фізичний чи психологічний терор, спрямований на те, щоб викликати в іншої людини страх і тим самим підкорити людину собі [10]. Розвиток інформаційно-комунікаційних технологій призвів до поширення кібербулінгу у вигляді агресивних, умисних дій, які здійснюються однією особою або групою осіб з використанням електронних форм контакту щодо жертви, якій важко захистити себе [3].

Віртуальне середовище, в якому відбувається кібербулінг, дозволяє агресорам відчувати себе менш уразливими і менш відповідальними за свої дії. Як діти справляються з такими ситуаціями? Найчастіше вони віддають перевагу активним стратегіям контролю над ситуацією, причому кожен шостий з жертв булінгу вибирав конфронтацію і тим самим ставав агресором. Нерідко жертви кібербулінгу формують свої власні стратегії в формі конкретних способів протидії агресорам в Інтернеті. Досить дієвим способом справлятися з важкими он-лайн ситуаціями є пошук інформаційної, емоційної і дієвої підтримки. Більшість дітей шукає соціальну підтримку он-лайн, в першу чергу у друзів. Тому потрібно підвищувати цифрову грамотність батьків та вчителів, щоб ті пояснювали дітям про наслідки їхніх дій в он-лайн середовищі і як з цим справлятися.

У всі часи діти обговорювали між собою інтимні теми. У наші дні розмови про секс перейшли з вузького кола близьких друзів в Інтернет простір. Тому необхідно висвітлити ще одну проблему комунікаційного ризику – «секстинг» (з англ. sex та texting – смс переписка) означає спілкування на тему сексу за допомогою мобільного телефону або Інтернету. Зіткнувшись з секстингом діти, як правило, залишаються один на один з цією ситуацією: більшість з них нічого

не робить і нікому нічого не розповідає – ні батькам, ні друзям. Таким чином, старші та досвідченіші люди, які могли б підтримати дитину, якщо вона засмучена, знайти потрібні слова та допомогти порадою, на жаль, нічого не знають про цю ситуацію, яка склалася [12, с. 125].

Інтернет середовище прискорює вихід типовому для дітей інтересу до спілкування на сексуальні теми [11]. У той же час, це серйозно підвищує ризик грумінгу (з англ. grooming) – встановлення дружніх відносин з дитиною, як правило, із сексуальними цілями. Йдеться про натяки, спокушання і маніпуляціях, тобто про кримінально-карні дії дорослої людини. Знайомство найчастіше відбувається в чаті, на форумі або в соціальній мережі від імені однолітка дитини. Спілкуючись у процесі міжособистісного контакту невідома особа входить в довіру до дитини, намагаючись дізнатися особисту інформацію і домовитися про зустріч. Хочу виділити класичні етапи грумінгу: заявка в друзі (на цьому етапі злочинець буде видавати себе за однолітка і писати йому в приватні повідомлення), встановлення дружніх відносин (злочинець буде проявляти інтерес і стурбованість з приводу проблем дитини для того, щоб створити у дитини ілюзію, ніби саме він є її найкращим другом), оцінка ризиків (злочинець просить уточнити місцезнаходження комп'ютера дитини, а також хто ще має доступ до нього, щоб оцінити ризик бути виявленим), виключне становище (злочинець буде будувати з дитиною стосунки, засновані на взаємній любові й довірі, і скаже дитині, що з нею він може обговорювати будь-які теми), сексуальна розмова (злочинець втягне дитину в розмову і, врешті-решт, попросить надіслати свої відверті фотографії; на цьому етапі педофіл буде намагатися домовитися з дитиною про зустріч «в реалі»). Даній проблемі зазвичай приділяється мало уваги, проте грумінг – один з найбільш серйозних ризиків для дітей і підлітків в Інтернеті. А якщо врахувати, що наші діти, на відміну від їхніх європейських однолітків, в більшості своїй нікому не розповідають про те, з чим зіткнулися в мережі, то ризик опинитися беззахисними перед злочинцями зростає вдвічі. Навіть якщо ситуація не стала досить небезпечною, але сам досвід з порнографією і непристойностями – дуже небажаний і передчасний [12, с. 127].

Висновки. Повністю захистити дітей від негативної інформації неможливо. Ніякі обмеження не допоможуть, якщо підліток має серйозний намір щось відшукати в Інтернеті: він просто піде до друга або скористається своїм смартфоном. Однак відповідальне ставлення дорослих до цієї проблеми може значно знизити ризик зіткнення дітей і підлітків з небезпечною інформацією. З урахуванням труднощів,

пов'язаних із заборонаю усіх форм потенційно небезпечного контенту для дітей, застосовуються різноманітні стратегії та методи регулювання на різних рівнях.

Саморегулювання ІТ-індустрії. Більшість компаній, що працюють в Інтернет галузі, здійснюють технічні та організаційні заходи націлені на те, щоб не дати дітям і підліткам зіткнутися з небажаною інформацією. Тому більшість пошукових систем пропонують можливості безпечного пошуку, який фільтрує результати, що містять зображення або ключові слова, які є недопустимими для дітей. У більшості стільникових операторів є навіть спеціальна послуга, яка дозволяє переглядати тільки безпечні ресурси дітям. Подібні послуги надають багато провайдерів, які забезпечують нам доступ в Інтернет. За схожим принципом діють засоби «батьківського контролю» – спеціалізоване програмне забезпечення, що дозволяє управляти доступом дітей в Інтернет. Подібні засоби допомагають на свій розсуд встановлювати обмеження по часу і вибирати, яку інформацію в мережі може бачити дитина.

Державне врегулювання. Багато держав тією чи іншою мірою обмежують доступ до незаконної і неприйнятної інформації в Інтернеті для своїх неповнолітніх громадян [8].

Саморегулювання в школах. Керівництво школи мають можливість створювати власні реєстри небезпечних сайтів. На жаль, всі негативні ресурси в чорні списки включити неможливо, тому деякі школи вдаються до використання білих списків (системі фільтрації, при якій доступ в Інтернет обмежується певними ресурсами) або взагалі зводять всю діяльність в Інтернеті до роботи лише зі шкільним сайтом. Білі списки дозволяють значно обмежити коло ресурсів і використовувати тільки перевірені сайти, але таким чином Інтернет перетворюється в подобу дитячої пісочниці, за межі якої неможна вийти.

Батьківський контроль. Знову ж таки, батьки можуть встановити спеціальний режим в антивірусній програмі, яка не дасть можливості дітям переглядати окремі сайти. Також можна поставити найпростішу та найпоширенішу в браузер програму Adblock, яка блокує спливаючу рекламу, що теж значною мірою застереже дитину від перегляду сайтів з азартними іграми та еротичним вмістом. Ще одним важливим шляхом буде використання на комп'ютері безпечного Google пошуку. Адже у всі продукти Google вбудовані індивідуальні налаштування безпеки. Можна включити безпечний пошук та безпечний режим на YouTube, завдяки чому в пошуку відео на YouTube будуть виключені неприйнятні для дітей матеріали [12]. Включити ці настройки і захистити їх паролем дуже просто, тому дитина

не зможе без відома батьків змінити режим безпеки. Найголовніше, пояснити дитині, що не слід спілкуватися з незнайомими та не надсилати їм будь-які фото.

Результати дослідження можуть бути використані в галузі педагогічних та психологічних наук під час проектування, розробки методичних систем інформаційно-комунікаційних технологій навчання.

БІБЛЮГРАФІЯ

1. Livingstone S., Haddon L., Görzig A., Ólafsson K. Risks and Safety on the Internet / The perspective of European children. – London, 2011. – 198 p.
2. Smahel D., Wright M., The meaning of online problematic situations for children: European Social Fund and Czech Republic. – 2014. – 260 p.
3. Smith P. Cyberbullying: Its nature and impact on secondary school pupils / Smith P., Mahdavy J., Carvalho M., Fisher S., Russell S., Tippett N. // J. of Child Psychology and Psychiatry. – 2008. – V. 49. n 4. – P. 376–385.
4. Баева, И. А. Психологическая безопасность образовательной среды. – М., 2009. – 152 с.
5. Богатырева, Ю. И. Безопасный Интернет для школьников, родителей и учителей. – Воронеж, 2013. – 332 с.
6. Бочаров М.И. Обучение будущих педагогов совместному с администрацией обеспечению комплексной безопасности образовательного учреждения // Информатика и образование. – 2010. – №2. – С. 93–96.
7. Грачев, Г.В. Информационно-психологическая безопасность личности: теория и технология психологической защиты: Автореф. дисс. д-ра психол. наук. / Г.В. Грачев – М., 2000. – 42 с.
8. Грин С., Фенвик Л., Киселев А., Кот Д. Демократии и диктатуры? // Дети в информационном обществе. – 2012. – № 11. – С. 10–15.
9. Кара-Мурза, С. Г. Манипуляция сознанием. – М.: 2006. – 832 с.
10. Кон И. С. Что такое буллинг и как с ним бороться? // Семья и школа. – 2006. – №11. – С. 15–18.
11. Прививка от порно. // Дети в информационном обществе. – 2012. – №12. – С. 36–39.

12. Солдатова Г., Зотова Е., Лебешева М., Шляпников В. Интернет: возможности, компетенции, безопасность. – Москва, 2013. – 165 с.

BIBLIOGRAFIYA

1. Livingstone S, Haddon L, Görzig A, Ólafsson K. Risks and Safety on the Internet / The perspective of European children. – London, 2011. – 198 s.
2. Smahel D, Wright M. The meaning of online problematic situations for children: European Social Fund and Czech Republic. – 2014. – 260 s.
3. Smith P. Cyberbullying: Its nature and impact on secondary school pupils / Smith P., Mahdavy J., Carvalho M., Fisher S., Russell S., Tippett N. // J. of Child Psychology and Psychiatry. – 2008. – v. 49. n 4. – S. 376–385.
4. Baeva I.A Psychological safety educational environment. – Moscow, 2009. – 152 s.
5. Bogatyreva Y. I Safe Internet for students, parents and teachers. – Voronezh, 2013. – 332 s.
6. Bocharov M. I. Training future teachers and school administration in order to ensure safety of educational institution // Computer Science and Education. – 2010. – №2. – S. 93–96.
7. Grachev H. V Information and psychological security of personality: theory and technique of psychological defense: Dissertation abstract Dr. of Sciences. / Grachev H.V – M., 2000. – 42 s.
8. Green S, Fenwick L. Kiselev A, Kot D. Democracy and dictatorship? //Children in the Information Society. – 2012. – № 11. – S. 10–15.
9. Kara-Murza S. H Manipulation of consciousness. M : 2006. – 832 s.
10. Kon Y. What is bullying and how to deal with it? // Family and School. – 2006. – №11. – S. 15–18.
11. Vaccination against porn. // Children in the Information Society. – 2012. – №12. – S. 36–39.
12. Soldatova H, Zotov E, Lebedeva M, Shlyapnikov V. Internet: Opportunities, competence, safety. – Moscow, 2013. – 165 s.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Шишкіна Катерина Миколаївна – аспірантка кафедри психолого-педагогічних дисциплін Національного університету «Острозька академія».

Наукові інтереси: забезпечення інформаційної безпеки в Інтернет-просторі.

УДК 378.091.3

ОНЛАЙН-ОСВІТА: ПРОДУКТИВНІ СМИСЛИ ДЛЯ МОДЕРНІЗАЦІЇ ТРАДИЦІЙНИХ УНІВЕРСИТЕТСЬКИХ СТУДІЙ

Юрій ТИМОШЕНКО (Черкаси)

Постановка проблеми. Артикульована в заголовкові статті тема породжена не стільки прагненням авторів долучитися до обговорення нового явища в освітньому просторі, скільки численними системними зв'язками цього явища з інститутом освіти загалом і педагогічної дійсності зокрема. Йдеться, отже, про нагальну потребу наукового осягнення самого феномену онлайн-освіти і його вже помітного та прогнозованого впливу на традиційний університет як форпост світу знань.

Спостереження за блискавично стрімким поширенням онлайн-освіти, охопленням нею багатомільйонної різноконтинентальної аудиторії охочих до неформального здобуття академічних

знань, технологічною інноваційністю побудови процесу навчання в ній дають підстави припустити неминучість змін найближчим часом у назагал консервативній дидактиці вищої школи. Тим паче, що ці зміни заaktuалізовані необхідністю адаптації вищої освіти та її традиційних інституцій до реалій інформаційного суспільства в постіндустріальну епоху, продуктом якої стала онлайн-освіта.

Окрім того, інтерес до останньої виразно загострюється в контексті стратегії реформування українського освітнього сектору, а також перманентними умовами виживання вітчизняних вишів у нестабільній соціоекономічній ситуації та кризових політичних станах.